

κῶν ὄρων τῆς εἰρήνης ἐλπίδας αἱ κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην σύντονοι καὶ ἀδιάκοποι τῶν Ρώστων προελάσεις πρὸς τὴν πρωτεύουσαν ἰδίως. Αἱ προελάσεις αὗται συνοψίζονται εἰς τὰ ἐπόμενα. Τρεῖς μεγάλοι βωστικαὶ μοῖραι ἐφαίνοντο κινούμεναι. Ἡ μὲν τούτων ἀναστείλασα τὴν εἰς Καλλιπόλιν πορείαν ἐνεκα πολιτικῶν λόγων ἐτράπη κατὰ τὴν ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως εἰς Δεδὲ ἀγάτης σιδηροδρομικὴν γραμμὴν καὶ καταλαβοῦσα τῆ πέμπτῃ τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος κατήλθε εἰς Δεδὲ ἀγάτης, ἀφ' οὗ κατὰ τὰς τελευταίας εἰδήσεις μικρὸν ἀπέχει. Δευτέρῃ μοῖρα προελάσασα διὰ Πύργου ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου κατέρθησεν εἰς Σκράντα Ἐκκλησίας, ἐκεῖθεν δὲ, λέγεται, μέχρι τῆς λίμνης τῶν Δέρκων. Ἡ τρίτη τέλος φθάσα εἰς Λουλέ Βουργᾶς κατέλαβε τὴν δευτέραν ἢ τρίτην μετὰ μικρὰν μάχην τὴν Τσουρλοῦν καὶ ἐκεῖθεν προῆλθε μέχρι Τσερκέσκιοῦ ἐν μέσῳ τῆς ἀπὸ Τσουρλοῦ εἰς Τσατάλδζαν ὁδοῦ. Τοιαύτη ἦν ἡ στρατιωτικὴ κατάστασις, ὅτε ἠγγέλθη ὡς βεβαία πλέον ἡ ὑπογραφή τῶν προκαταρκτικῶν τῆς εἰρήνης ὄρων.

Ἡ ὀθωμανικὴ Βουλὴ ἠσχολήθη κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην εἰς διαφόρους ἐπερωτήσεις, ὧν σπουδαιότατη ἦν ἡ ὑπὸ τῶν ἐλλήνων βουλευτῶν Χαμουδοπούλου Σμύρνης καὶ Ὑπανδρουμένου Αἰγάλου περὶ τῶν στυγερῶν ἐν Στακτοχωρίῳ κακουργημάτων, ἅπερ ἀναφέρει ἐκθεσις πρὸς τὴν Βουλὴν καὶ τὰ ὅποια διεπράχθησαν προεξάρχοντος, φεῦ! τοῦ ἐν Πύργῳ πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως ἀποσταλέντος τέρατος ἀληθῶς Νουρὴ βέη.

Ο ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ

ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ.

Ἐξεδόθη ἐσχάτως ἐν Γαλλίᾳ συνταγὴν ὑπὸ τοῦ κ. Α. Himly σπουδαιότατον βιβλίον ἐπιγραφόμενον *Histoire de la formation territoriale des Etats de l'Europe centrale*, διπλοῦν παρέχον διάφορον, διότι καὶ μετὰ ἡμᾶς εἰς τὸ ἔργον τῶν παρελθόντων αἰώνων καὶ στρέφει τὴν ἡμετέραν προσοχὴν πρὸς τὸ μέλλον. Τοῦ βιβλίου τούτου καλλίστην δημοσιεύει ἀνάλυσιν ἡ γαλλικὴ Ἐφημερὶς τῶν Συζητήσεων, ἀνάλυσιν ἣτις, νομίζομεν, δὲν στερεῖται ἐνδιαφέροντος καὶ διὰ τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστα

Αἱ ἀπὸ δωδεκαετίας, λέγει τὸ εἰρημένον φύλλον, ἐπελθοῦσαι ἐν τῇ κεντρικῇ Εὐρώπῃ μεταβολαὶ οὐδόλως εἰσὶν ὀριτικαί, ἀλλ' ἀπλῶς τὸ προοίμιον πληρεπτέρας καὶ λογικωτέρας ἀργανώσεως. Δὲν ἐπιθυμοῦμεν νὰ γείνωμεν μάντις κακῶν διὰ τὸ αὐτροσυγγρικὸν κράτος. Ἡ Αὐστρία ἐστὶ νῦν μᾶλλον ἢ ποτε ἀξία τῆς συμπαθείας τῶν φιλελευθέρων, συνταγματικῶν καὶ εἰρηνικῶν χωρῶν. Τὸ κράτος τοῦτο ἐν τῇ γεωγραφικῇ αὐτοῦ θέσει καὶ ἐν τῷ πολιτικῷ αὐτοῦ καταρτισμῷ ἐστὶν ἐν τῶν ἐδραιωτάτων στοιχείων τῆς εὐρωπαϊκῆς εἰρήνης. Ἀλλ' ἐάν τις θέλῃ νὰ πορισθῇ τὰς ἀναγκαίας συνεπείας τῶν τελευταίων γεγονότων, ἅπερ μετέβαλον τὸν χάρτην τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης, δὲν δύναται νὰ μὴ πεισθῇ ὅτι ὁἴκτον ἢ βράδιον ἢ διανομὴ τῶν χωρῶν, ἃς ἐμπεριέχει τὸ εὐρὺ ἐκεῖ οὗ κράτος, ὑποστήσεται σπουδαίας τροποποιήσεις. Ἐπιτραπήτω ἡμῶν ἀπλοῦς περὶ τούτων ὑπαγκυμὸς οὐδὲ μὴ ἀξιούσιν οὔτε ἐξακριβῶνται οὔτε συζητῆσαι τὰς τροποποιήσεις ταύτας· ἄλλως δὲ, τοῦτο θὰ παρέσυρεν ἡμᾶς ἐκτὸς τοῦ ἀντικειμένου περὶ οὗ γενήσεται λόγος ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ. Ἐν τούτοις ἡ θεωρία αὐτῆ τοῦ μέλλοντος περίσταται φυσικῶς εἰς τὴν διανοίαν ἐκάστου ἀναγινώσκοντος τὰ συμπεράσματα τῆς συγγραφῆς τοῦ κ. Α. Himly.

Ἀλλὰ πρῶτον τί ἐννοητέον διὰ τῆς γεωγραφικῆς ταύτης φράσεως Κεντρικὴ Εὐρώπη; Ἔστιν ἄρα γε χώρα διακεκριμένα ἔχουσα ὅσα εἴτε φυσικὰ εἴτε ἐκ συνθήκης; Ἐχει χαρακτῆρά τινα φυσικόν, κλιματικόν καὶ γεωλογικόν ὄρους, διακρίνοντάς αὐτὴν τῶν λοιπῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, ἱστορικὰς παραδόσεις καθιστώσας αὐτὴν ἰδιαιτέραν ὄντοτητα; Ἔσχεν ἐν τῷ παρελθόντι καὶ τηρεῖ ἐν τῷ παρόντι ἰδίαν ὑπαρξίν καὶ, ὡς εἶπεῖν, ἀτομικὴν ὡς ἡ Ἰταλία, ὡς ἡ Γαλλία, ὡς ἡ Ἰσπανία, ὡς πᾶσαι αἱ ἄλλαι ἔθνη καὶ ἀτομικότητες, αἵτινες ἀλληλοδιαδόχως παρέστησαν ἐν τῇ σκηνῇ τῆς ἱστορίας; Ὁ κ. Α. Himly εὐκρινέστατα ἀπαντᾷ εἰς τὰ ἐρωτήματα ταῦτα, ἅπερ ἐτίθεντο αὐτῷ εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς συγγραφῆς αὐτοῦ.

Καθὼς, λέγει, αἱ πλεῖστοι τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, οὕτω καὶ ἡ κεντρικὴ Εὐρώπη δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ περιγραφῆ μετὰ μαθηματικῆς ἀκρίβειας. Οὐχ ἥτιον ἔχει ἰδιάζοντα χαρακτῆρα, ὅστις ἀκριβῶς ἐστὶν ὁ χαρακτῆρ μέτης ἐν πᾶσι φύσεως. Αἱ δύο μεγάλοι διαστάσεις τῆς εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου διακόπτονται ἐν αὐτῇ καὶ αἱ δύο μεγάλοι εὐρωπαϊκαὶ θάλατται περιθρέχουσι τὰς ἀκτὰς αὐτῆς διὰ τῶν ἐσωτερικῶν αὐτῶν κόλπων. Τὴν μέσην κατέχει θέσιν μεταξὺ τῆς βρεΐας ἀνατολικῆς Εὐρώπης, τῆς παγετώδους χειμῶνος ὥρα καὶ θερμότητος θέρους, καὶ τῆς ἐλαφρῆς δυτικῆς Εὐρώπης, τῆς εὐ-

κράτου τὴν ἀτμόσφαιραν ὡς ἐκ τῆς ὑγρότητος τοῦ ὠκεανοῦ· ἐκτείνεται ἅμα ἐπὶ τῆς μονοτόνου πεδιάδος τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἐπὶ τῶν ἀνδηρωτῶν χωρῶν τῆς Δύσεως. Περιέχει, ἀλλ' ἐν ἴσῃ ἀναλογίᾳ, κατὰ πολυπληθεῖς ομάδας τοῦλάχιστον, τὰς τρεῖς μεγάλας εὐρωπαϊκὰς φυλάς, τὴν γερμανικὴν, τὴν σλαυικὴν καὶ τὴν νεολατινικὴν, πρὸς δὲ ὡς ἀντιπροσώπους τῶν δευτερευουσῶν φυλῶν τοὺς φιννίους Μαγυάρους. Διηρημένη σχεδὸν ἐξ ἴσου μεταξὺ τοῦ καθολικισμοῦ καὶ τοῦ προτεσταντισμοῦ, ἔχει πρὸς τούτοις καὶ λαοὺς τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδοξίας. Εἶναι, ἐνὶ λόγῳ, ἡ χώρα, ἐν ἣ τὰ πάντα συναντῶνται, ἰσοῦνται, ἀντισταθμίζονται· εἶναι οὐχὶ βεβαίως ἡ μάλιστα προνομιστῦχος χώρα τῆς Εὐρώπης, ἀλλ' ἐκείνη ἣ τις δύναται ν' ἀποκληθῆ ἡ μ ἄ λ λ ο ν εὐ ρ ω π α ῖ κ ἡ, διότι ἐκπροσωπεῖ πληρέστερον τοὺς μέσους αὐτῆς χαρακτῆρας. Συγκοινωνοῦσα διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης μετὰ πασῶν τῶν ἄλλων χωρῶν τῆς εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου, ἐξαιρουμένης τῆς Ἰσπανίας, ὑπῆρξεν ἀπὸ τοῦ Μέσου αἰῶνος τὸ κέντρον τῆς βεβύτητος τῆς εὐρωπαϊκῆς πολιτικῆς, εἴτε τὰ τῶν γειτόνων αὐτῆς σφετεριζομένη, εἴτε πεδία μαχῶν αὐτοῖς χορηγοῦσα· ἡ ἐπιστήμη αὐτῆς ἀντιποιεῖται, οὐχὶ ἄνευ λόγου, τῆς δόξης ὅτι κοσμοπολιτικὴ ἐστὶ, καὶ οἱ μετανάσται αὐτῆς, οἵτινες τὴν Εὐρώπην καὶ τὸν Νέον Κόσμον κατακλύζουσιν, ἀποβροφῶνται ὑπὸ τῶν περὶ αὐτοὺς ἐθνοτήτων μετ' εὐκολίας ἀγνώστου εἰς τὰς λοιπὰς φυλάς.

Οὕτως ὀρίζων ὁ συγγραφεὺς τὸν γενικὸν χαρακτῆρα τῆς χώρας, ἧς τὸ ἱστορικὸν ποιήσεται, προβαίνει εἰς τὴν γεωγραφικὴν αὐτῆς περιγραφὴν. Ὁ συγγραφεὺς ἀνήκει εἰς τὴν νεωτέραν ἱστορικὴν σχολὴν, ἣτις ἀρχὴν ἔχει τὸ θεωρεῖν τὴν γεωγραφίαν οὐχὶ ὡς προσάρτημα ἀπλοῦν καὶ βοηθητικὴν ἐπιστήμην, ἀλλ' ὡς αὐτὴν τὴν βᾶσιν τῆς ἱστορικῆς διδασκαλίας. Εἰ καὶ ἀναγνωρίζει ὅτι ἡ κεντρικὴ Εὐρώπη δὲν ἔχει ἀκριβῆ ὄρια, ἀλλ' ἡ γεωγραφικὴ αὕτη ἔκφρασις περιλαμβάνει, κατ' αὐτὸν, ἀφ' ἐνδὸς τὰ λεκανοπέδια τοῦ Οὐϊτάδρου (Oder), τοῦ Ἀλβίου (Elbe), τοῦ Οὐϊσούργιδος (Weser), καθ' ἅπασαν αὐτῶν τὴν ἔκτασιν, τὰ τοῦ Ρήνου, τοῦ Μεύτου καὶ τοῦ Σκάλδου (Eisaut) ἐξαιρέσει τῶν ἀριστερὰ συμβαλλόντων αὐτοῖς, οἵτινες τὸν ἀνώτερον αὐτῶν ῥοῦν ἔχουσιν ἐν τῇ γαλλικῇ χώρᾳ, καὶ ἀφ' ἐτέρου τὸ ἄνω καὶ τὸ μέσον μέρος τοῦ λεκανοπεδίου τοῦ Δουνάβειος. Ὁρογραφικῶς τῆς χώρας ταύτης δεσπόζει ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς καὶ καθορίζει εἰς τὰ μέρη τὸ ὑπὸ τινων γεωγράφων Καρπαθοερκύνιον καλούμενον σύστημα ὀρέων, οὗ αἱ δύο μεγάλαι διακλαδώσεις, ἡ μὲν ἀνατολική, ἡ δὲ δυτικὴ, συνδεόμεναι μετ' ἀλλήλων πρὸς νότον ὑπὸ τοῦ συστήματος τῶν Ἀλπεων προήκουσι μακρυνόμεναι προϊ-

όντως ἀπ' ἀλλήλων πρὸς βορρᾶν καὶ χαμηλοῦνται βαθμιαίως, ἕως οὗ ἀπολήγουσιν ἀφ' ἐνδὸς μὲν εἰς τὰς πεδιάδας τῶν Κάτω Χωρῶν, ἀφ' ἐτέρου δὲ εἰς τὰς τῆς Πολωνίας καὶ τῆς Ρωσσίας. Ἡ Βόρειος θάλασσα καὶ ἡ Βαλτικὴ ἀπαρτίζουν τὴν τετάρτην πλευρὰν τοῦ τετραπλεύρου τούτου, ὅπερ λίαν ἀποκλίνει πρὸς βορρᾶν ἐν τῇ ἀνωτέρῳ αὐτοῦ μέρει. Τοιοῦτον τὸ θέατρον τῆς ἱστορίας, ἣν ἔγραψεν ὁ κ. A. Himly.

Ὁ συγγραφεὺς καθίστησιν ἡμῖν ἀλληλοδιαδόχως γνωστὰ πάντα αὐτοῦ τὰ μέρη. Ὁ σχηματισμὸς τοῦ ἐδάφους, ἡ τῶν ὀρέων προεκβολή, τὸ σύστημα τῶν ὑδάτων, τὰ προϊόντα τῶν διαφόρων χωρῶν, αἱ ποικιλίαι τοῦ κλίματος, ὁ χαρακτῆρ, τὰ ἔθνη, τὰ πρόσωπα τῶν κατοίκων, ἡ ἐνέργεια τῆς φύσεως ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀντιτρόφως ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς φύσεως, ἐνὶ λόγῳ πᾶν ὅ,τι ἀπαρτίζει τὴν φυσικὴν γεωγραφίαν κατὰ τὴν εὐρυτάτην αὐτῆς ἔννοιαν ἐκτίθεται μετ' ἀνυπερβλήτου ἐπιτημέας. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ συγγραφεὺς ἀρχεται τῆς ἱστορίας τῶν χωρῶν ἃς περιέγραψεν· ἄγει δὲ τὴν ἀναγνώστην ἀπὸ τῆς Γερμανίας τοῦ Ταχίτου μέχρι τῆς Γερμανίας τοῦ πρίγκηπος Βίτμαρκ. Ἐπαγωγὸς βεβαίως ἡ ἀπαφίς εἰς τοὺς φίλους τῶν μακρῶν διὰ μέσου τῶν αἰῶνων καὶ τῶν λαῶν περινοστήσεων! Ἄλλ' οὐδὲν ἀντικείμενον ὑπάρχει τοσοῦτο περίπλοκον καὶ κατ' ἐπιφάνειαν τοσοῦτον συγκεχυμένον, ὥστε νὰ μὴ ᾔηται δυνατὴ ἡ διασάφησις καὶ ἀπλοποίησις αὐτοῦ διὰ τῆς χρήσεως καλῆς μεθόδου. Τοῦτο δ' ἔπραξεν ὁ συγγραφεὺς μετὰ πλήρους ἐπιτυχίας, ἐφαρμόσας ἐπιτηδείως τὸν δεῦτερον κανόνα, ὃν ὁ Καρτέσιος ἐτίθη ἑαυτῷ διὰ τῶνδε τῶν λέξεων· «Διαιρεῖν ἐκάστην τῶν ἐξεταστέων δυσχερεῶν εἰς τοσαῦτα μέρη, ὅσα δυνατὸν καὶ ἀνάγκη πρὸς εὐχερεστέραν αὐτῶν ἐπίλυσιν...» Ἐν τῇ συγγραφῇ τοῦ κ. A. Himly τὸ πλῆθος τῶν λεπτομερειῶν ἀπόλλυται ἐν τῇ σαφηνείᾳ τῶν ὑαιρέσεων. Λυνάμεθα ἄρα παρακολουθῆσαι αὐτῷ εἰς ἃς κάλλιστα ἐχάραξεν ἀτραποὺς καὶ δεισθῆσαι εἰς τὰς μακρὰς αὐλακὰς ἃς βαθέως ἐχάραξεν. Ἐν κεφαλαίῳ, ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν κρατῶν, ἅπερ ἐπιθεωρεῖ, δύναται συγκεφαλαιωθῆναι εἰς πέντε κυρίως συστάδας: τὴν Αὐστρίαν, τὴν Πρωσσίαν, τὴν Μικρογερμανίαν, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ συγγραφέως, τὰς Κάτω Χώρας καὶ τὴν Ἑλβετίαν. Ἐν τῇ τάξει ταύτῃ ἐξετάζοντες αὐτὰς σημειοῦμεν τὰς σπουδαιότερας γεωγραφικὰς καὶ ἱστορικὰς αὐτῶν μεταμορφώσεις.

Ἡ Αὐστρία ὡς πᾶν ὅ,τι μέγα ἐκ ταπεινῶν ἠρμύθη καὶ ἔδυ αὐτῶν. Ἀπλοῦν τὸ πρῶτον μαργραβιάτον ἦν τὸ ὄνομα ὑπὸ Καρόλου τοῦ Μεγάλου, κατὰ τὰ ἀνατολικὰ ὄρια τοῦ κράτους αὐτοῦ, πρὸς περισταλὴν τοῦ φιλιτάρχου τῶν Ἀβάρων. Ἐπὶ

πέντε αἰῶνας ἐν τῷ σκότει διατελεῖ· ἀλλὰ περιφανῶς εἰς τὴν ἱστορίαν εἰσέρχεται ὅτε ὁ τοῦ οἴκου τῶν Ἀψβούργων ἀρχηγέτης, ὁ αὐτοκράτωρ Ροδόλφος, τὸ δουκάτον ἀπονέμει τῆς Αὐστρίας τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἀλβέρτῳ (1282). Ἐπηύξητο ἤδη διὰ τῆς Στυρίας, τῆς Καρινθίας, τῆς Tyrolικῆς καὶ τῆς Καρνιόλης. Ἡμιόλιον ἔπειτα αἰῶνα (1437) περιβάλλεται τὸ αὐτοκρατορικὸν ἀξίωμα, ὅπερ τῷ 1866 μόνον ἐμελλεν ἀπολέσει. Σπουδαία τότε μεταμορφώσεις ἀντικαθίστησιν ἀντὶ τῆς ἀγίας βυρραϊκῆς αὐτοκρατορίας, ἀντὶ τῆς αὐτοκρατορίας τῶν Καϊσάρων καὶ Καρόλου τοῦ Μεγάλου, τὴν νεωτέραν αὐτοκρατορίαν τῆς Αὐστρίας, ἐστερημένην τῆς πάλαι ἐπικυριαρχίας αὐτῆς ἐπὶ τῶν λοιπῶν κρατῶν τῆς Γερμανίας. Ἡ αἰγλή τοῦ ἀψβουργικοῦ οἴκου, τὸ μεγαλεῖον αὐτοῦ ἐπὶ Καρόλου τοῦ Ε', ἡ ἰσχυρὰ καὶ διηνεκῆς αὐτοῦ ἐπίδρασις ἐφ' ἀπάτης τῆς Εὐρώπης, οἱ ἐπ' αἰῶνας ἀγῶνες αὐτοῦ μετὰ τοῦ οἴκου τῆς Γαλλίας καὶ μετὰ τῆς Πρωσίας, πᾶσα ἐκείνη ἡ περιφανὴς ἱστορία κάλλιστα ὑπὸ τοῦ κ. Himly ἐκτίθεται μετὰ ἀπομακρυνομένου τῆς εἰδικῆς ἐπόψεως, ἢν ἑαυτῷ προσέθετο, ἥτοι τῆς τοῦ χωρογραφικοῦ σχηματισμοῦ τῆς αὐστριακῆς μοναρχίας.

Ἡ Πρωσία—ἀποκαλοῦμεν αὐτὴν οὕτω εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, καίτοι τὸ δουκάτον τῆς Πρωσίας προσεκτήθη ὑπὸ τοῦ οἴκου τῶν Ὀενζόλλερν μόνον τῷ 1618, τὸ δὲ τῆς Πρωσίας ὄνομα ἤρξατο μάλισ τῷ 1701 καταδεικνύον τὸ σύνολον τῶν κτήσεις τοῦ οἴκου τούτου—ἡ Πρωσία, λέγομεν, ἐν τρισὶ μεγάλοις σταθμοῖς διήνησε τὴν ὁδὸν ἣτις ἤγαγεν αὐτὴν εἰς τὴν πρώτην τάξιν τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, καὶ κατὰ παράδοξον σύμπτωσιν, ἢν τὰ σύγχρονα γεγονότα εἰσι μᾶλλον ἀναδεικνύουσιν, δις ἐπανειλημμένως ἡ Πρωσία εἰς τὴν γενναϊότητα τῶν Ἀψβούργων ὑπέλει τὴν τῆς χώρας αὐξήσιν ἢ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ ἀξιώματος αὐτῆς. Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἀψβουργικοῦ οἴκου, ὁ αὐτοκράτωρ Ροδόλφος, ἐξαγαγὼν ἐκ τοῦ ἀφανοῦς αὐτοῦ ἐν Σουηθίᾳ πύργου ἕνα Ὀενζόλλερν κατέστησεν αὐτὸν βουργάβον τῆς Νυρεμβέργης (1273). Ὁ αὐτοκράτωρ Σιγισμούνδος, τοῦ λαυξερβουργικοῦ οἴκου, δίδωσιν ἐτέρῳ ἡγεμόνι τοῦ αὐτοῦ οἴκου τὸ μαργραβιάτον τοῦ Βραδενβούργου ὅπερ συνεπέγματο τὸ τοῦ ἐκλέκτορος ἀξίωμα (1411). Τελευταῖον εἰς Ἀψβούργου, ὁ αὐτοκράτωρ Λεοπόλδος ὁ Α', τὸ δεύτερον εἰς τὸ μεγαλεῖον συντελεῖ τῶν Ὀενζόλλερν τὸ βασιλικὸν ἐπιθετικὸν στέμμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἐκλέκτορος Φρειδερίκου τοῦ Γ', ὅστις ὑπὸ τὸ ὄνομα Φρειδερίκος Α' ἀποβαίνει ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῆς νεωτέρας Πρωσίας (1701). Ὁ τίτλος οὗτος καθιερώθη ὑπὸ τῆς ἐν Οὐτρέχτῃ

συνθήκης καὶ κατὰ παράδοξον καὶ ἀξιοσημείωτον σύμπτωσιν ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Πρωσία, ὡν ἡ πολιτικὴ καὶ τὰ συμφέροντα τοσοῦτον στενωδὸς σήμερόν εἰσι συνδεδεμένα διὰ τῆς αὐτῆς ἔτυχον συνθήκης τοῦ βασιλικοῦ ἀξιώματος. Πράγματι τὸ δουκάτον τῆς Σαβοΐας προήχθη εἰς βασιλείον τῆς Σικελίας, ἀλίγη δ' ἔπειτα τῆς Σαρδηνίας (1720), ὑπὸ τῶν συνθηκῶν τῆς Οὐτρέχτης καὶ τῆς Τετραπλῆς Συμμαχίας. Ἐν τοῖς μεταξὺ τῶν δύο προσημειωθεισῶν χρονολογιῶν διαλείμματα (1444—1701), οἱ Ὀενζόλλερν σπουδαίως τὰς κτήσεις αὐτῶν ἐπηύξησαν. Ἡδὴ ἀπὸ τοῦ 1614 πρῶτον ἐμπηγνύουσι κάμακα εἰς τὰς παρρηνησίους ἐπαρχίας διὰ τῆς προσκτήσεως τῶν δουκῶν Κλέβης καὶ Μαρκίας· τέσσαρα ἔπειτα ἔτη ἐκτῶντο ἐκ κληρονομίας τὸ δουκάτον τῆς Πρωσίας· ἡ συνθήκη τῆς Οὐεστφαλίας (1648) δίδωσιν αὐτοῖς τὸ Μαγλεσβούργον, ἡ τοῦ Ραστάδ (1714) τὴν ἄνω Γουέλδερν, ἡ τοῦ Οὐδενσβούργου (1763) τὴν Σιλεσίαν, ἡ τῆς Βιέννης (1815) τὰς ἐπαρχίας τῆς Οὐεστφαλίας καὶ τοῦ Ρήνου. Ἐσμὲν ἠναγκασμένοι νὰ συντόμιωμεν τὸ ὀνοματολόγιον τοῦτο τῶν προσκτήσεων χώρας, ὡν αἱ τελευταῖαι ἐπαναφέρουσι, λέγει ὁ γάλλος ἀρθρογράφος, εἰς τὴν διάνοιαν ἡμῶν τὰς ἀλλεμένας ἀνακνήσεις τοῦ 1870.

Ὅ,τι κἄν πράξῃ ὁ πρίγκηψ Βίσμαρκ, ὅ,τι κἄν λέγωσιν οἱ γερμανοὶ ἑνωτικοὶ, ὑπάρχει, καὶ ἐπὶ πολὺν ἔτι ὑπάρξει ἴσως, ἐκτὸς τῶν δύο μεγάλων κρατῶν, περὶ ὧν εἶρηται, τρίτη τις Γερμανία, ἣτις οὐπω συνεχωνεῦθη ἐν τῇ γερμανικῇ ἐνότητι, ὡς αἱ ἀρχαῖαι γαλλικαὶ ἐπαρχίαι ἐν τῇ γαλλικῇ διὰ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν νομῶν. Ἡ Μικρὰ αὕτη Γερμανία ἔχει ἐπίσης ἱστορίαν, ἣτις οὔτε διαφύρου στερρεῖται οὔτε δόξης. Πρὶν ἢ ἡ Πρωσία καὶ ἡ Αὐστρία καταλάβωσι τὰς μετὰ τῶν πρώτων κρατῶν τῆς Εὐρώπης, ἐξημεῖτο ἡ αἰγλή καὶ ἡ ἰσχύς τῶν Γουέλφων τοῦ Ἀννοβέρου καὶ τῆς Βρυντσούλης, τοῦ ἀσκανικοῦ οἴκου ἐν Σαξωνίᾳ, τῶν Βιτελσβάχων τῆς Βαυαρίας, τῶν Ὀενστάουφεν τῆς Σουηθίας. Περὶ τὰ τέλη τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος ἡ ἐκθρόνισις Ἐρρίκου τοῦ Λέοντος κατεμέλεισεν εἰς πλεῖστα πριγκηπάτα τὸ δουκάτον τῆς Σαξωνίας (1180)· ἡ ἀπόσθεσις τοῦ οἴκου τοῦ Ὀενστάουφεν τῷ 1268 ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ νεκροῦ καὶ ἀτυχοῦς Κορραδίνου τὸ αὐτὸ ἐπήνεγκεν ἀποτελεσμα ἐν τῷ δουκάτῳ τῆς Σουηθίας. Ἐπεὶ τὰ 300 πριγκηπάτα—λαμβάνομεν τὴν λέξιν ὑπὸ γενικωτέραν σημασίαν—ἐγένοντο τότε ἀνεξάρτητα κράτη τῆς αὐτοκρατορίας. Δὲν θέλομεν νὰ ἀνακινήσωμεν πᾶσαν ἐκείνην τὴν φεουδαλικὴν κίνησιν, ἣς ὁ συγγραφεὺς ἐξήγησεν, οὕτως εἰπεῖν, πάντας τοὺς κόκκους διὰ τοῦ μικροσκοπίου. Ἐκ τῆς μυρμηκίας

ταύτης τῶν μικροσκοπικῶν κρατῶν προέκυψαν τέσσαρα νεώτερα βασίλεια· τὰ τῆς Σαξωνίας, τῆς Βυρτεμβέργης, τῆς Βαυαρίας καὶ τοῦ Ἀνωθέρου, ὅπερ ἀπερροφίθη ὑπὸ τῆς Πρωσίας τῷ 1866.

Αἱ πολιτικαὶ μεταπολιτεῦσαι καὶ αἱ χωρογραφικαὶ μεταβολαὶ αἱ ἐπελθοῦσαι ἐν ταῖς ὑπὸ τὸ ὄνομα Κάτω Χῶραι γνωσταῖς ἐπαρχίαις, οὕτω ἀποκληθεῖσαις ἐκ τοῦ ὅτι κεῖνται κατὰ τὸν κατώτερον βρῦν τῶν μεγάλων ποταμῶν τοῦ μέρους τούτου τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης, τοῦ Σκάλδιος, τοῦ Μεύσου καὶ τοῦ Ῥήνου, πολλῶν ἔτι πολυαριθμότεραι καὶ ποικιλώτεραι ὑπῆρξαν ἢ αἱ τῶν περὶ ὧν προεῖρηται κρατῶν. Αἱ ὠραῖαι ἐκεῖναι καὶ γόνιμοι χῶραι, αἱ διὰ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐημερίαν γενόμεναι, αἱ ὑπὸ λαῶν φιλητύχων, φιλοπόνων καὶ βιομηχανίων οἰκούμεναι, ἐγένοντο διηνεκῶς τὸ δέλεαρ καὶ τὸ ἔρμαιον πάσης φιλοδοξίας, τὸ μοιραῖον πεδῖον μάχης πάντων τῶν μεγάλων ἡπειρωτικῶν πολέμων, τὸ διηνεκῶς ἀνταλλασσόμενον ἄθλον πάσης νίκης. Ἡ γαλατικὴ ἐκεῖνη χώρα τῶν Βαταυῶν, ἡ ὑπὸ τὰς δύο πρώτας φραγκικὰς δυναστείας συνηνωμένη μετὰ τοῦ βασιλείου τῆς Νεστρίας, ἡ ὑπὸ τοῦ τιμαριωτισμοῦ εἰς πλῆθος κομιτάτων καὶ ἀρχοντειῶν διατηρηθεῖσα, ἦν διανενημημένη κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΔ' αἰῶνος εἰς ἑπτακαίδεκα ἐπαρχίας, αἵτινες διὰ διαφόρων γάμων συνηνώθησαν ὑπὸ τὸν δουρικὸν οἶκον τῆς Βουργουνδίας· διὰ γάμου ἐπίσης μετέβησαν ἀπὸ τοῦ οἴκου τούτου εἰς τὸν τῆς Αὐστρίας. Tu, felix, Austria, nube (Εὐδαίμων σὺ, ὦ Αὐστρία, τοῖς γάμοις), ἔλεγεν ὁ Ματθίας Κορβίνος, ὁ ἐπιφανὴς βασιλεὺς τῆς Οὐγγαρίας, ὑπαινισσόμενος τὴν διὰ τῶν γάμων ταύτην πολιτικὴν. Εὐδαίμων Αὐστρία! Ποία εἰρωνία τῆς τύχης! Καλὸν ἦν τοῦτο λεγόμενον κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας. Ἀλλὰ σήμερον τὴν παρελθοῦσαν ταύτην εὐδαιμονίαν ἀντικατέστησαν ἡ προσπάθεια καὶ ἡ ἀδιάλειπτος ἐργασία, ἦν ἐπιβάλλουσι ἡ συντήρησις κράτους σκληρῶς δοκιμασθέντος, ἡ διατήρησις οἰκοδομήματος ὑπὸ παντὸς ἀνέμου προσβαλλομένου. Ἀλλ' ἡ τύχη φιλεῖ τὰς ἀντιθέσεις ταύτας, αἵτινές εἰσι τὸ δίδαγμα καὶ τὸ ἠθικὸν πόρισμα τῆς ἱστορίας. Ὁ οἶκος τῆς Αὐστρίας διατήρησε τὰς ἐπαρχίας ταύτας μέχρι τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, ἀλλὰ διὰ πλείστων περιπετειῶν. Ὁ πρωτότοκος αὐτοῦ κλάδος, ὁ ἰσπανικὸς, κατέσχεν αὐτὰς ἐπὶ δύο καὶ ἥμισυν περίπου αἰῶνας μέχρι τῆς ἐν Οὐτρέχτη συνθήκης (1713). Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ἀπώλεσε τὰς ἑπτὰ ἐπαρχίας τοῦ Βορρᾶ, αἵτινες ἀπετέλεσαν τὴν δημοκρατίαν τῆς Ὀλλανδίας ἢ τῶν Ἠνωμένων Ἐπαρχιῶν, ἐπαναστάσαι τῷ 1572 καὶ ἀναγνωρισθεῖσαι ἀνεξάρτητοι τῷ 1648 διὰ τῆς οὐσεσφαλικῆς συνθήκης. Ὁ

δευτερότοκος κλάδος, ὁ αὐστριακὸς, κατέσχεν αὐτὰς κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα ἀπὸ τῆς ἐν Οὐτρέχτη συνθήκης μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως αὐτῶν τῷ 1787. Ἡ ἱστορία αὐτῶν συγγέεται τότε μετὰ τῆς ἱστορίας τῆς δημοκρατικῆς καὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς Γαλλίας. Συνενωθεῖσαι καὶ πάλιν διὰ τῆς βιενναίας συνθήκης τοῦ 1815 ὑπὸ τὸ ὄνομα βασιλείου τῶν Κάτω Χωρῶν, ἐχωρίσθησαν τέλος τῷ 1830 διὰ τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ βασιλείου τῆς Βελγικῆς. Ἀλλὰ τίς τολμᾷ νὰ δυσχυρισθῇ ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ τελευταία αὐτῶν μεταμόρφωσις καὶ ὅτι ἐν τῇ ἀπομεμακρυσμένῃ ἐκεῖνη γωνίᾳ τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης ἡ ἱστορικὴ γεωγραφία εἶπε τὴν τελευταίαν αὐτῆς λέξιν;

Ἡ Αὐστρία ηὔξήθη ἰδίᾳ διὰ δυναστικῶν γάμων καὶ διὰ κληρονομιῶν, ἡ Πρωσία διὰ κατακτήσεων, ἡ δὲ Ἑλβετία ἄλλο ἐφῆρσε σύστημα, τὸ τῆς ἄμοσπονδίας, ἢ, ἐὰν δυνατόν νὰ γείνη χρῆσις τῆς λέξεως ταύτης, τὸ τῆς συσσερκιώσεως τῶν περιοίκων πολιτειῶν. Δὲν θὰ ὑπαμνήσωμεν ἐνταῦθα τὸν σχηματισμὸν τῆς ἑλβετικῆς ἄμοσπονδίας, συγχειμένης τὸ πρῶτον ἐκ τῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα Βαλδοστατέν τριῶν τοπαρχιῶν (1315), εἶτα ἐξ ὀκτὼ τοπαρχιῶν (1352) καὶ τέλος ἐκ τῶν τριωνκαίδεκα τοπαρχιῶν (1513)· ὁ τελευταῖος οὗτος ἀριθμὸς δὲν μεταβλήθη μέχρι τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως. Ἡ στενὴ συμμαχία ἢ συναφθεῖσα μεταξὺ τῶν τριῶν Γριζικῶν συνασπισμῶν (1498), τῶν ἐπὶ τῶν δύο ὄχθων τοῦ Ἄνω Ῥήνου ἀποκατεστημένων, ἔφερε πράγματι τὰ ὄρια αὐτῆς πέραν τῆς Ὁβερλάνδης, μέχρι τῆς πρωτίστης σειρᾶς τῶν Γριζικῶν Ἄλπεων, αἵτινες περιλαμβάνονται ἐν τῇ γραμμῇ τῆς διανομῆς τῶν ὑδάτων τῆς Εὐρώπης. Ἡ δημοκρατία ἦν οὕτω ἐξησφαλισμένη κατὰ πάσης ἐπιχειρήσεως ἐκ Βορραλθέργης, Τυρολικῆς καὶ Ἑγγαδίνης. Εἶναι ἀληθές ὅτι τὴν συμμαχίαν ταύτην οἱ Γρίζονες ἠτήσαντο ἐξασφαλίζοντες ἑαυτοὺς προστασίαν ἐν ταῖς πρὸς τοὺς κόμητας τῆς Τυρολικῆς διαφοράς αὐτῶν. Ἀλλ' ὅμως οἱ Ἑλβετοὶ ἐξησφαλισμένοι οὕτω ἐτύγγανον πρὸς νότον, πρὸς ἀνατολὰς καὶ νοτιανατολικῶς καὶ ἐπηρεαζόμενοι ἐπὶ μίᾳς τῶν μάλιστα ἀδιαχωρήτων σειρῶν τῶν Ἄλπεων. Διὸ ἤρξαντο θεωροῦντες τοὺς Γρίζονας ὡς δι' ἀδιαιλύτων δεσμῶν αὐτοῖς συνδεδευμένους, καὶ τῷ ὄντι οὐκ εἰς μακρὰν ἐπόμενον ἦν τὴν ιδιότητα συμμάχων ν' ἀντικαταστήσῃ ὁ τίτλος μελῶν τῆς Ὁμοσπονδίας. Τὸ σύστημα τοῦτο συνθηκῶν περὶ συμμαχίας καὶ συσπονδίας ἐσημείωθη ὑπὸ τῆς Ἑλβετίας εἰς πᾶσας τὰς μικρὰς ἀρχοντείας ἢ περιοίκους κοινότητας, ὁσάκις δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀποβῶσι εἰθὺς εἰς ἀρχῆς ὑπήκοοι. Οὕτως ἡ

Μονή (1451) καὶ ἡ πόλις (1454) τοῦ Σαιντ Γ'άλλ, ἡ ἐπισκοπὴ τῆς Βασιλείας, ἡ δημοκρατία τῆς Μουλχούζης, ἡ Οὐαλεσιανὴ χώρα, μὴ ἀποτελοῦσαι ἀναπόσπαστον μέρος τῆς Ὁμοσπονδίας, συνεδέοντο αὐτῇ διὰ τῶν δεσμῶν πραγματικῆς συμμαχίας, ἣν δύναται τις νὰ παραβάλλῃ, ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰς συνεπείας αὐτῆς, πρὸς τὸ σύστημα τῶν συμμάχων (Socii) τῆς Ῥωμαϊκῆς δημοκρατίας. Οὕτω συμπεριελήφθησαν ἐν πάσαις ταῖς σπουδαίαις συναλλαγαῖς τῆς ἐλβετικῆς ὁμοσπονδίας, ἠυδόκησε δ' αὐτῇ νὰ καταστήσῃ αὐτὰς μετόχους τῶν τυχῶν αὐτῆς, ὡς εἰ, οὕτω πράττουσα, ἐδέσμευεν αὐτὰς μετὰ τῆς ἑαυτῆς τύχης καὶ ἐκ τῶν προτέρων κατοχῆν αὐτῶν ἐλάμβανε. Τὰ πάντα ἄρα παρεσκευασμένα ἦσαν διὰ τῆς πολιτικῆς ταύτης τῶν ἐκουσίων προσαρτήσεων διὰ τὴν μεγέθυνσιν τῆς Ἑλβετίας, ὅτε αἱ συνθήκαι τοῦ 1815 ἀνεβίβασαν εἰς 22 τὰς τοπαρχίας αὐτῆς.

Τοιαύτη κατ' οὐσίαν ἡ συγγραφὴ τοῦ κ. Α. Hinly διδακτικωτάτη ἄμα τοῖς περὶ τὰς ἱστορικὰς σπουδὰς ἀσχολουμένους, ἄμα δὲ καὶ λίαν ἐπαγωγός.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ἜΘΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΣΥΛΟΥ.

Ἡ ἐν ταῖς παρούσαις δειναῖς περιστάσει καὶ χαλεπωτάταις τοῦ ἐπικρατοῦντος πολέμου συμφορᾶς ἐπιδεικνυμένη ἰδιαίτερα συμπάθεια καὶ εὐλανθρωπία καὶ ἡ ἐπιδαφιλευμένη πανταχόθεν πλουσίως παντοειδῆς βοήθεια καὶ ἀνακούφισις εἰς τοὺς μέχρι θανάτου πάσχοντας καὶ ταλαιπωρουμένους ἀνέμνησαν εἰς ἡμᾶς τὰ τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν ἄσυλα. Ἐκ τῆς ἰδέας δὲ ταύτης παρορμηθέντες προθυμήθημεν νὰ γράψωμεν περὶ τοῦ ἔθους καὶ τοῦ δικαίωματος τοῦ ἄσυλου παρ' ἀρχαίους τὰς ἀκολουθοῦσας βραχείας πληροφορίας ἱστορικωτέρων πως, ἵνα γείνη καταληπτὸν ὅτι σήμερον διὰ τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος οὐχὶ πλέον ναοὶ καὶ βωμοὶ καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἀλλ' ἡ ἀνθρώπινος καρδιά κατέστη ἄσυλον καὶ καταφύγιον τῆς ἀδίκως καὶ ἀναξιοπαθῶς τὰ πάνδεινα πασχούσης ἀνθρωπότητος.

Ἄξια δ' ἐρεῦνης καὶ συστηματικωτέρας σπουδῆς περὶ τούτου δύναται τις κυρίως νὰ θεωρήσῃ τὴν ἀρχὴν καὶ ἐπικράτησιν τοῦ ἔθους καὶ προνομίου τούτου, τοὺς κυριωτέρους λαοὺς, ἐν ᾗ ἐπεβλήθησαν οἱ νόμοι, οἵτινες ἐβρίσθησαν καὶ ἐχρημάτιζον ὡς ἄσυλα, τοὺς ἀνθρώπους, οἵτινες ἀπίλκων ἢ μὴ τῆς τοιαύτης χάριτος, καὶ ἰδίᾳ περὶ ἄσυλου παρ' Ἑβραίοις καὶ ἀκολουθῶς παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς ἀπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου μέχρι τῆς

σιωπηλῆς τοῦ προνομίου τούτου καταργήσεως.

Ἡ λέξις ἄσυλον γίνεται ἐκ τοῦ ἀστερητικοῦ καὶ ἐκ τοῦ σύλη, ὅπερ σημαίνει «τὸ δικαίωμα τοῦ κούρσευειν (συλᾶν—ἀφαιρεῖν τι ὡς λάφυρον) τὰ ἐχθρικά πλοῦτα ἐν καιρῷ πολέμου» (βλ. Σκαρλ. Λεξ. ἐν λέξ. σύλη). Ἐκ τούτου ἄσυλον σημαίνει τόπον καταφυγῆς, ἱερὸν καὶ ἀπαραβίαστον καταφύγιον, εἰς ὃ προφθάσας κατέφυγεν ὁ ὑπὸ τῆς πολιτικῆς δικαιοσύνης ἢ καὶ ὑπὸ ἰδιώτου πρὸς σύλληψιν καὶ τιμωρίαν καταδιωκόμενος, καὶ ἐν ᾧ ἐξητηλίκετο ἡ ζωὴ αὐτοῦ· καθότι οὐδεὶς ἐδικαιοῦτο νὰ ἀποπιάσῃ βιαίως ἐξ ἄσυλου, ἀνεγνωρισμένου πολιτικῶς, τὸν εἰς αὐτὸ καταφεύγοντα, ὄντα πολλάκις καὶ ἐγκληματίαν.

Ὡς πρὸς τὴν ἀρχὴν, τὸ ἔθος καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἄσυλου ἢ τοῦ καταφυγίου εἶναι πανάρχαιον, διότι πρὸ παντὸς ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Μωυσέως μεταξὺ τῶν ἄλλων παρρηγγελημάτων, τῶν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δοθέντων διὰ τούτου εἰς τὸν Ἑβραϊκὸν λαὸν περίπου τῷ 1490 πρὸ Χριστοῦ (Ἐξὸδ. κἀ, 13-14). Πραγματοποιηθὲν δὲ τὸ παράγγελμα τοῦτο καὶ τεθὲν εἰς ἐνέργειαν ὡς δικαίωμα φαίνεται μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ κατάκτησιν τῆς Γῆς τῆς Ἐπαγγελίας, τουτέστι τῆς Παλαιστίνης (1445 π. Χ.), ὅτε πράγματι ὠρίσθησαν ὡς ἄσυλα εἰς τοὺς κινδυνεύοντας ἐξ πόλεις, τὰς ὁποίας ἡ Ἁγία Γραφή ἀποκαλεῖ πόλεις φυγαδευτηρίους (Λευτερ. λέ. Ἰητ. Ναυῆ κ'). Ἄγνωστον δὲ πῶς ἢ πότε, ἢ ἀνέκ τῶν Ἑβραίων μετέβη ἢ ἔλαβεν ἀρχὴν τὸ ἔθος καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἄσυλου εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Ῥωμαίους, παρ' οἷς ἴσχυσεν ἐπὶ χρόνον ἱκανόν. Βέβαιον δὲ μόνον εἶναι, ὅτι τὰ ἄσυλα ἅπαν τῶσι παρ' ἀμφοτέροις τούτοις τοῖς ἔθνεσιν ἀμέσως εἰς τοὺς ἱστορικοὺς αὐτῶν χρόνους, καίπερ οὐχὶ ὡς νόμος ἐγγραφός καὶ θετὸς λεπτομερῶς, ὡς παρ' Ἑβραίοις, ἀλλ' ὡς ἔθος καὶ δίκαιον κοινόν, ἴσχυον ἀγράφως καὶ θρησκευτικῶς.

Ὁ νόμος ἢ τὸ ἔθος τοῦ ἄσυλου καὶ τοῦ καταφυγίου ἐκπηγάξει πάντως ἐκ τοῦ αἰσθήματος τῆς συμπαθείας καὶ φιλανθρωπίας πρὸς διάσωσιν τῆς ζωῆς ἀνθρώπου, εἴτω πολλάκις καὶ κακούργου. Ἐκ τούτου δ' ἕκαστος ἐννοεῖ ὅτι τὸ φιλάνθρωπον τοῦτο ἔθος, ὡς αἰσθημα συμπαθείας, εὐκόλως ἐμελλε νὰ εἰσαχθῆ καὶ ἐν τῇ χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ, ἥτις ὡς θεμέλιον τῆς εὐαγγελικῆς ἠθικῆς αὐτῆς προκαταβάλλεται τὴν πρὸς τὸν πλησίον, ἦτοι τὴν πρὸς πάντας ἀνθρώπους καὶ τοὺς ἐχθροὺς εἰς αὐτοὺς, ἀγάπην καὶ εὐσπλαγχνίαν. Καὶ πράγματι εἰσῆχθη ἂν δὲ οὐχὶ ὡς ἔθος καὶ νόμιμον τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους ἢ τοῦ ἔθνισμοῦ, ἴσως ὡς δίκαιον τῆς μωσαϊκῆς νομοθεσίας, ἐξ ἧς ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία παρέλαβεν ἐξωτερικά τινα καὶ ἐπουσιώδη, μηδαμῶς